

Bruselj, 10.5.2019
COM(2019) 232 final

POROČILO KOMISIJE

**Podpora ciljem trajnostnega razvoja po svetu: Skupno zbirno poročilo Evropske unije
in njenih držav članic za leto 2019**

{SWD(2019) 176 final}

Podpora ciljem trajnostnega razvoja po svetu:

Skupno zbirno poročilo Evropske unije in njenih držav članic za leto 2019

Del 1: Uvod

Agenda Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030¹ (v nadaljnjem besedilu: Agenda 2030) s 17 cilji trajnostnega razvoja je mednarodni načrt za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj. Zato je izjemno pomembna za skupno agendo, po kateri morajo vse države ravnati, da bi zadostile potrebam ljudi ob upoštevanju zmogljivosti planeta. Evropska unija in njene države članice so v celoti zavezane, da same izvajajo Agende 2030 in spodbujajo njeno izvajanje na svetovni ravni prek celotnega svojega zunanega delovanja. Evropsko soglasje o razvoju iz leta 2017² (v nadaljnjem besedilu: Soglasje) zagotavlja nov skupni okvir politike za razvojno sodelovanje EU in njenih držav članic v podporo temu izvajanju.

To poročilo vsebuje kratek povzetek, kako EU in njene države članice prek razvojnega sodelovanja podpirajo izvajanje Agende 2030 v državah v razvoju. Je v skladu s posebno zavezo iz Soglasja za pripravo takega poročila v letu 2019 in nato vsaka štiri leta. Osredotoča se na obdobje po sprejetju Agende 2030 s strani Generalne skupščine Združenih narodov septembra 2015 in je prispevek k poročanju EU na Političnem forumu na visoki ravni za trajnostni razvoj leta 2019.

To poročilo kaže napredek, ki so ga doslej dosegle EU in države članice, in kako nameravajo nadaljevati svoja prizadevanja. Prikazuje, kako so skupaj prispevale k izvajanju vseh ciljev trajnostnega razvoja v vseh regijah v razvoju po svetu. EU in njene države članice so sodelovale pri pripravi poročila v posvetovanju z drugimi partnerji, vključno z Evropskim parlamentom in civilno družbo. Delovni dokument služb Komisije, ki je priložen temu poročilu, ga dopolnjuje s podrobnimi informacijami o doseženem napredku pri vsakem cilju trajnostnega razvoja, vključno s specifičnimi primeri ukrepanja EU in njenih držav članic.

Del 2: Vrednote in načela EU

EU in njene države članice dosledno in odločno podpirajo:

- multilateralni svetovni red, ki temelji na pravilih in v središču katerega so Združeni narodi;
- dostojno življenje za vse, ki združuje gospodarsko blaginjo in uspešnost, miroljubne družbe, socialno vključevanje in okoljsko odgovornost; ter
- pravno državo, demokracijo ter načela enakosti in solidarnosti.

Pristop EU in njenih držav članic h globalnim izzivom v celoti odraža Agendo 2030, skupaj z akcijsko agendo iz Adis Abebe o financiranju za razvoj³ in Pariškim sporazumom o podnebnih

¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>

² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

³ https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

spremembah⁴. Izvajanje Agende 2030 in drugih sporazumov je bistvenega pomena za zunanje delovanje EU. Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko EU⁵ zagotavlja splošno vizijo za skupno, verodostojno in odzivno sodelovanje EU v svetu. Cilj je celovito in strateško izvajati cilje trajnostnega razvoja, pri čemer je treba obravnavati medsebojne povezave med njimi ter upoštevati vplive delovanja EU in njenih držav članic na vseh ravneh. EU in njene države članice so prav tako zavezane k sodelovanju na skladnejši in bolj usklajen način v podporo Agendi 2030.

EU in njene države članice izvajajo na pravicah temelječ pristop k razvojnemu sodelovanju, ki zajema vse človekove pravice. Spodbujajo vključevanje in sodelovanje, nediskriminacijo, enakost in enakopravnost, preglednost in odgovornost. Prizadevajo si zagotoviti, da „nihče ni zapostavljen“, ne glede na to, kje ljudje živijo, in ne glede na njihovo narodnost, spol, mnenje, starost, invalidnost, vero ali prepričanje, spolno usmerjenost in spolno identiteto, priseljenski status ali druge dejavnike.

Enakost spolov je osrednja vrednota EU, vključena v njen pravni in politični okvir. Ženske in dekleta so ključni dejavniki razvoja in sprememb. Enakost spolov je ključnega pomena za trajnostni razvoj.

Enakost spolov

EU in njene države članice si prizadevajo, da bi vse ženske in dekleta lahko v celoti uresničile in uveljavljale človekove pravice in temeljne svoboščine, vključno z zagotavljanjem telesne in duševne integritete deklet in žensk, prizadevanjem za izkoreninjenje trgovine z ljudmi, spodbujanjem socialnih in ekonomskih pravic deklet in žensk ter krepitevijo njihovega glasu in sodelovanja pri odločanju. To na primer potrjuje pobuda Spotlight⁶, pri kateri gre za večletno globalno partnerstvo med EU in ZN, ki se je začelo izvajati leta 2017 in je bilo osredotočeno na odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in dekleti. EU je k pobudi za celovito načrtovanje programov v omejenem številu držav prispevala 500 milijonov EUR, pobudo pa dopolnjujejo regionalni programi. EU in njene države članice si prizadevajo tudi za opolnomočenje žensk kot načina za povečanje produktivnosti podjetij in spodbujanje gospodarske rasti, socialne kohezije in socialne pravičnosti. Leta 2017 so namenile več kot 25 milijard EUR za podporo enakosti spolov⁷.

Del 3: Napredek pri uresničevanju Agende 2030

Glavni cilj politike razvojnega sodelovanja EU in njenih držav članic je izkoreninjenje revščine. Za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja so pospešile prizadevanja za boj proti revščini in socialni izključenosti, hkrati pa podpirajo trajnostno rast.

Zmanjšanje skrajne revščine je ena od svetovnih zgodb o uspehu v zadnjih 30 letih. Vendar bistveni izzivi ostajajo, med drugim v najmanj razvitih državah in državah, ki so jih prizadeli konflikti, zlasti v podsaharski Afriki. Poleg tega se je v številnih državah povečal izziv neenakosti.

⁴ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁵ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf

⁶ <https://www.un.org/en/spotlight-initiative/>

⁷ Sistem OECD za poročanje o upnikih (Creditor Reporting System - CRS).

Oddelek 3.1: povzetek napredka v zvezi s 4 programi, tako imenovanimi 4P (ljudje - people, planet, blaginja - prosperity in mir - peace)

Ljudje

EU in njene države članice so okrepile svoja prizadevanja za človekov razvoj. In sicer za:

- splošno zdravstveno varstvo;
- splošni dostop do kakovostnega izobraževanja in usposabljanja;
- ustrezno in vzdržno socialno zaščito;
- dostojno delo za vse v zdravem okolju; ter
- odpravo lakote in podhranjenosti.

Pomagale so na primer več kot 100 milijonom ljudem na področju kmetijstva ter prehranske in hranilne varnosti, več kot 100 milijonom ljudem pa so pomagale pridobiti boljši dostop do zdravstva in izobraževanja⁸. Podprle so vključujoče vseživljenjsko učenje in pravično kakovostno izobraževanje, tudi v kriznih razmerah, ter okrepile prizadevanja za zagotovitev, da imajo vsi znanje, spretnosti, zmogljivosti in pravice, da lahko uživajo dostojno življenje, se udeležujejo v družbi in prispevajo k svojim skupnostim.

Agenda 2030 je uvedla nov poudarek na neenakosti, vključno z načelom, da nihče ne sme biti zapostavljen. EU in države članice so od leta 2015 obravnavale neenakost v partnerskih državah, vključno s podporo vključujoči rasti, spodbujanjem sistemov socialne zaščite in socialne vključenosti ter sodelovanjem s partnerskimi državami na področju progresivnih davčnih sistemov.

EU in njene države članice si tudi intenzivno prizadevajo za razvoj učinkovitih migracijskih politik s partnerskimi državami. S svojim delom:

- spodbujajo stabilnost v nestabilnih državah;
- krepijo vladne zmogljivosti za zagotavljanje osnovnih storitev;
- spodbujajo okoljsko trajnostne modele za rast; ter
- začenjajo odpravljati visoke stroške denarnih nakazil.

Spodbujajo dostojanstvo, odpornost in sposobnosti prisilno razseljenih oseb ter njihovo vključevanje v gospodarsko in družbeno življenje gostiteljskih skupnosti.

Mobilnost in migracije

Migracije so svetovni izziv. Za njegovo dobro upravljanje sta potrebna skupna odgovornost na svetovni ravni in dolgoročno sodelovanje. EU in njene države članice so podprle tretje

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/annual-report-2018-hres-20190212_en.pdf

države izvora in tranzita ter namembne tretje države, da bi podprle celovite politike za varno, urejeno in zakonito migracijo. EU je migracije v celoti vključila v odnose z njenimi zunanjimi partnerji. Razvojni programi so prispevali k odpravljanju temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij, na primer prek nujnega skrbniškega sklada EU za Afriko⁹ ter s podporo preprečevanju konfliktov, dobremu upravljanju in ustvarjanju delovnih mest.

Planet

Posledice podnebnih sprememb resno ogrožajo razvojne koristi, stabilnost in blaginjo ter okolje po vsem svetu. Vplivi na podnebje prispevajo k izgubi sredstev za preživetje, prisilnemu razseljevanju in konfliktom. Povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam je bistvenega pomena za mirnejši in varnejši svet. Finančne tokove in naložbe bi bilo treba preusmeriti k okoljsko nevtralnim tehnologijam in podjetjem.

Več kot 70 % revnega prebivalstva sveta živi na podeželju¹⁰ in je za preživljanje neposredno odvisno od biološke raznovrstnosti in ekosistemskih storitev. Vendar so ti sistemi resno ogroženi. Boljše upravljanje naravnih virov ima osrednjo vlogo pri obravnavanju izgube biološke raznovrstnosti in podnebnih sprememb, hkrati pa spodbuja konkurenčnost podjetij in ustvarjanje trajnostnih delovnih mest. EU od leta 2015 izvaja pobudo „Biotska raznovrstnost za življenje“¹¹, za:

- zaščito ekosistemov;
- boj proti kriminalu, povezanemu s prostoživečimi živalmi in rastlinami; ter
- spodbujanje zelenega gospodarstva v državah v razvoju.

Številne države članice EU so v svoje strategije za razvojno sodelovanje vključile varstvo okolja, učinkovito rabo virov in podnebne spremembe, na primer v programih za zaščito ekosistemov, zmanjšanje onesnaževanja, ustvarjanje zelenih delovnih mest ter spodbujanje trajnostne potrošnje in proizvodnje ter trajnostne urbanizacije.

EU si prizadeva za spodbujanje širše uporabe njenih trajnostnih energetske praks ob upoštevanju posebnih okoliščin v državah v razvoju. Z doseganjem sinergij med Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah in Agendo 2030 se je EU izognila podvajanju, zmanjšala je upravne stroške in spodbudila pristope, ki koristijo vsem.

EU in njene države članice podpirajo države v razvoju in države v vzponu pri prehodu na krožno gospodarstvo ter pri pripravi in izvajanju njihovih nacionalno določenih prispevkov v okviru Pariškega sporazuma. EU je za obdobje 2014–2020 za financiranje trajnostne energije zagotovila sredstva v višini 3,7 milijarde EUR, pri čemer je na dobri poti, da zagotovi:

- dostop do energije za približno 40 milijonov ljudi;
- dodatne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov za 6,5 gigavatov; ter

⁹ https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/content/homepage_en

¹⁰ Poverty and Shared Prosperity 2018: Piecing Together the Poverty Puzzle. World Bank, Washington, D.C..

¹¹ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-biodiversity-life-b4life-flagship-initiative-brochure_en

- letni prihranek emisij CO2 v višini približno 15 milijonov ton z ukrepi za energetska učinkovitost¹².

Trajnostna energija in podnebne spremembe

EU in njene države članice so leta 2017 prispevale več kot 23 milijard EUR¹³ za podporo državam v razvoju pri njihovih prizadevanjih za boj proti podnebnim spremembam in prilagajanju nanje. To vključuje 2,6 milijarde EUR od Evropske investicijske banke (EIB), banke EU, ki se je zavezala, da bo do leta 2020 35 % svojega delovanja zunaj EU namenila za podnebne ukrepe. Partnerske države so trajnostno energijo vse bolj obravnavale kot medsektorsko vprašanje za izvajanje Agende 2030 in Pariškega sporazuma ter kot dejavnik, ki omogoča gospodarsko rast in trajnostni razvoj. Vodilna pobuda EU za globalno zaveznitvo o podnebnih spremembah+ (GCCA+)¹⁴ z več kot 70 projekti pomaga najbolj ranljivim državam na svetu pri spopadanju s podnebnimi spremembami.

Blaginja

EU in njene države članice od leta 2015 spodbujajo tako vključujočo trajnostno rast in dostojna delovna mesta v državah v razvoju kot tudi socialno zaščito. Prednostna naloga je podpirati partnerske države pri oblikovanju političnih okvirov za vključujoč in trajnosten gospodarski razvoj. Sprejeti ukrepi vključujejo:

- proračunsko podporo, ki bo vladam omogočila mobilizacijo domačih virov in njihovo učinkovito uporabo;
- kombiniranje, proračunska jamstva in druge inovativne finančne instrumente za mobilizacijo javnega posojanja in zasebnih naložb; ter
- pomoč trgovini za pomoč državam v razvoju pri dostopu do koristi, ki jih prinaša povečanje trgovine z EU.

Po letu 2016 je ustvarjanje delovnih mest postalo izrecen cilj proračunske podpore. EU je okreplila uporabo jamstev za zmanjšanje naložbenega tveganja za trajnostni razvoj in ustvarjanje delovnih mest ter jih povezala s tehnično pomočjo in po potrebi s proračunsko podporo.

Naložbe in trgovina

¹² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-energy-20180222_en.pdf

¹³ Sistem OECD za poročanje o upnikih

¹⁴ <http://www.gcca.eu/>

Evropski načrt za zunanje naložbe¹⁵ je primer večstranskega instrumenta za spodbujanje trajnostnega razvoja z ustvarjanjem blaginje in delovnih mest, zlasti za ženske in mlade. Do leta 2018 se je v okviru tega načrta vložilo 3,7 milijarde EUR, kar naj bi spodbudilo več kot 37,1 milijarde EUR dodatnih javnih in zasebnih naložb za izboljšanje gospodarskega in socialnega razvoja v Afriki in v evropskem sosedstvu. S tem je na dobri poti do cilja, da bi se do leta 2020 spodbudile naložbe v višini 44 milijard EUR. Pri izvajanju načrta za zunanje naložbe se posebno pozornost namenja državam, ki so opredeljene kot nestabilne ali konfliktno, najmanj razvitim državam in močno zadolženim revnim državam. Posodobljena strategija EU za pomoč trgovini¹⁶ iz leta 2017 pomaga partnerskim državam, zlasti najmanj razvitim državam, da povečajo koristi trgovinskih sporazumov z EU in enostranskih shem preferencialov.

Mir

Številne regije po svetu se soočajo z izzivi, ki izhajajo iz odprtega konflikta ali družbenega nasilja in napetosti ter ogrožajo človekove pravice in demokracijo. EU in njene države članice so sprejele celovit pristop k preprečevanju konfliktov in izgradnji miru, ki vključuje:

- zgodnje opozarjanje in analizo;
- humanitarni odziv na podlagi humanitarnih načel¹⁷;
- posredovanje in reševanje sporov, odpravljanje temeljnih vzrokov konfliktov in okrevanje po konfliktu; ter
- spodbujanje pomembne vloge žensk v teh procesih.

Po letu 2015 se je okrepila njihova osredotočenost na države, ki so jih prizadeli konflikti, in nestabilne države. Z operacijami in usposabljanji z močnim poudarkom na preprečevanju in posredovanju so prispevale k izgradnji mednarodnega miru in varnosti. Obravnavale so tudi podnebne spremembe in degradacijo okolja, ki so med največjimi grožnjami za mir in varnost.

EU in njene države članice so bile med največjimi podpornicami demokracije, človekovih pravic, dobrega upravljanja in pravne države. Pomagale so vladam, da zagotovijo osnovne storitve in dostop do pravnega varstva ter spodbujajo enakost spolov. Z okrepitevijo civilne družbe so obravnavale vse bolj omejene možnosti za državljanske in politične razprave ter sodelovanje. Leta 2017 so zagotovile skoraj 30 milijard EUR za podporo participativnemu razvoju in dobremu upravljanju.

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan_en

¹⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/com_2017_667_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v3_p1_954389.pdf

¹⁷ Človečnost, nevtralnost, nepristranskost in neodvisnost.

Demokracija, pravna država, človekove pravice in dobro upravljanje

Zavezanost EU demokraciji, pravni državi, človekovim pravicam in dobremu upravljanju se odraža v sedanjem Akcijskem načrtu za človekove pravice in demokracijo¹⁸. Načrt je okrepil demokracijo s posebnim poudarkom na predstavniki in participativni demokraciji, političnem pluralizmu, preglednosti in odgovornosti. Podprl je parlamente, politične stranke in civilno družbo ter se osredotočil na odpravljanje negativnih trendov, kot so kampanje dezinformiranja, zloraba masovnih podatkov in zmanjševanje zaupanja v demokratične institucije.

Oddelek 3.2: doseganje boljšega napredka prek celostnih pristopov

Prizadevanje za doseganje več ciljev trajnostnega razvoja skupaj

EU in njene države članice od leta 2015 vse bolj uporabljajo medsebojno povezan pristop k razvojnemu sodelovanju. Programi za zagotavljanje varnosti ljudi v sektorjih, kot je kmetijstvo, so prispevali k številnim ciljem trajnostnega razvoja z:

- izboljšanjem produktivnosti;
- ustvarjanjem delovnih mest;
- spodbujanjem učinkovitejše rabe vode in energije; ter
- varovanjem biotske raznovrstnosti in s tem prispevanjem k številnim ciljem trajnostnega razvoja.

V okviru partnerstva med Afriko in EU¹⁹ poteka ministrski dialog za opredelitev skupnih pristopov h kmetijstvu, na primer za podporo trajnosti in pomoč mladim.

Potrebni je več teh usklajenih pristopov in boljše poročanje o posrednih koristih.

Mladi

Da bi pomagale mladim kot nosilcem sprememb, so EU in njene države članice podprle aktivno sodelovanje mladih v mirovnih procesih, prispevale k ustvarjanju zaposlitvenih možnosti, tudi za mlade ženske, podprle učinkovite politike na področju izobraževanja in poklicnega usposabljanja, izboljšale dostop mladih do digitalnih tehnologij in storitev ter okrepile pravice mladih in njihovo sodelovanje v javnem življenju. Cilj zaveznitva Afrike in Evropske unije za trajnostne naložbe in delovna mesta²⁰, ki je bilo ustanovljeno septembra 2018, je ustvarjanje trajnostnih zaposlitvenih možnosti v Afriki, s posebnim poudarkom na opremljanju žensk in mladih z znanji in spretnostmi, ki ustrezajo povpraševanju na trgu dela.

¹⁸ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_2.pdf

¹⁹ <https://africa-eu-partnership.org/en/partnership-and-joint-africa-eu-strategy>

²⁰ https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/en_communication_on_a_new_alliance.pdf

Delovanje razvojne politike z drugimi politikami

EU in njene države članice si prizadevajo zagotoviti, da razvojna politika deluje skupaj z drugimi politikami na področjih miru in stabilnosti, trgovine in naložb, energije, kmetijstva, okolja in podnebnih sprememb ter migracij, saj imajo te politike velik skupni učinek na trajnostni razvoj v partnerskih državah.

EU in njene države članice so zagotovile tehnično, finančno in politično podporo za odpravo temeljnih vzrokov negotovosti in konfliktov ter za spodbujanje stabilnosti. Dober primer je celostni pristop h konfliktom in krizam, ki je določen v globalni strategiji in ki ustvarja sinergije med ukrepi humanitarne pomoči, trajnostnega razvoja in vzpostavljanja miru, da se:

- preprečijo in preoblikujejo nasilni konflikti;
- poveča odpornost prizadetega prebivalstva;
- ublažijo tveganja prihodnjih kriz; ter
- utre pot trajnostnemu razvoju.

Nujni skrbniški sklad EU za Afriko je še en primer celovitega pristopa za pomoč partnerskim državam v Afriki, da se spodbudi dolgoročna stabilnost in obravnavajo dejavniki destabilizacije, prisilnega razseljevanja in nedovoljenih migracij, pri čemer se upoštevajo povezave med razvojem, preprečevanjem konfliktov in kratkoročnimi ukrepi za odzivanje na krize.

EU je vedno spodbujala trgovino z državami v razvoju prek trgovinskih sporazumov, vključno s sporazumi o gospodarskem partnerstvu z afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami, ter z enostranskimi ureditvami trgovinskih preferencialov za ranljive države v razvoju, vključno z najmanj razvitimi državami. EU je najbolj odprt trg za države v razvoju in najpomembnejši izvozni trg za najmanj razvite države. Leta 2017 je od upravičencev treh splošnih shem preferencialov²¹ uvozila blago v vrednosti 68 milijard EUR. EU daje večji poudarek vključevanju trajnostne razsežnosti v trgovinske politike.

Skladnost politik za razvoj

Skladnost politik za razvoj²² si prizadeva okrepiti pozitivne in minimizirati negativne učinke politik EU na države v razvoju, spodbujati sinergije med politikami EU in tako povečati učinkovitost razvoja. Je bistven element prizadevanj EU za povečanje skladnosti med notranjimi in zunanjimi politikami v podporo ciljem trajnostnega razvoja. Skladnost politik za razvoj pomembno prispeva tudi k širši zavezanosti skladnosti politik za trajnostni razvoj.

Komisija je skladnost politik za razvoj vključila v svoje splošno delo v zvezi z izvajanjem Agende 2030. Na področju upravljanja oceanov sta na primer uredba EU o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu²³ ter evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu²⁴ pomembna ukrepa, ki koristita državam v razvoju. Na področju migracij je

²¹ http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/index_en.htm

²² https://ec.europa.eu/europeaid/policies/policy-coherence-development_en

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1010-20130917&from=SL>

²⁴ <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/plastics-strategy-brochure.pdf>

Komisija sprejela številne ukrepe, da bi upoštevala izzive držav v razvoju. Leta 2017 je EU sprejela nove ključne prednostne ukrepe²⁵ v boju proti trgovini z ljudmi v EU.

Del 4: Partnerstva

EU in njene države članice so se zavezale, da bodo:

- bolje sodelovale v podporo ciljev trajnostnega razvoja;
- partnerstva bolje prilagodila potrebam in razmeram v državah v razvoju; ter
- razvile tesnejša partnerstva z drugimi razvojnimi akterji.

Skupaj ostajajo največji svetovni ponudnik uradne razvojne pomoči (URP), samo v letu 2018 je ta znašala 74,4 milijarde EUR. Prizadevajo si za spodbujanje skladne kombinacije:

- učinkovitih politik in institucij v partnerskih državah;
- mobilizacije domačih sredstev, osredotočene na področja, kjer so potrebe največje;
- zasebnih naložb; ter
- ciljno usmerjene uradne razvojne pomoči, ki je prilagojena razmeram v državi in dopolnjuje druge vire.

Oddelek 4.1: Boljše skupno delovanje

EU in njene države članice so v okviru svojega razvojnega sodelovanja delovale skladnejše in bolj usklajeno, kar je povečalo njihovo učinkovitost, učinek in odgovornost.

EU in države članice so na podlagi trdnega okvira skupnih ciljev in ukrepov iz Agende 2030 spodbudile več skupnega dela, ki je zmanjšalo breme za partnerske države in omogočilo večjo osredotočenost na njihove ključne prednostne naloge. EU in njene države članice so učinkoviteje izmenjevale analize, strokovno znanje in vire.

EU in njene države članice so svoje skupno delo vse bolj oblikovale na področju podpore ciljem trajnostnega razvoja. Februarja 2019 je bilo skupno načrtovanje programov²⁶ sprejeto za 23 partnerskih držav, v pripravi pa je še 36 programov. Skupni okviri za rezultate so namenjeni tudi boljšemu merjenju skupnega vpliva EU in držav članic v podporo izvajanju ciljev trajnostnega razvoja.

EU, EIB in države članice so bile tudi bolj usklajene na področju gospodarske diplomacije. Do leta 2018 je bilo sprejetih več kot 100 akcijskih načrtov držav, da bi izboljšali usklajenost politik in spodbudili mednarodno trgovino ter univerzalen in na pravilih temelječ trgovinski sistem, ki je pošten in odprt ter koristi vsem.

EU in njene države članice so v celoti zavezane načelom razvojne učinkovitosti in si dosledno prizadevajo za njihovo spodbujanje. Poročila o spremljanju globalnega partnerstva za učinkovito razvojno sodelovanje²⁷ kažejo odlične rezultate pri usklajevanju sodelovanja s

²⁵ COM(2017) 728 final, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/commission-sets-out-priorities-step-eu-action_en.

²⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/eu-approach-aid-effectiveness/joint-programming_en

²⁷ <http://effectivecooperation.org/monitoring-country-progress/country-and-territory-monitoring-profiles/>

prednostnimi nalogami držav v razvoju. Kar zadeva preglednost, EU mesečno objavlja podatke v okviru pobude za preglednost mednarodne pomoči²⁸.

Primeri skupnega načrtovanja programov

EU in njene države članice se v Maliju ukvarjajo z novim skupnim načrtovanjem programov za obdobje po letu 2020. V državi s takšnimi razvojnimi, humanitarnimi in varnostnimi izzivi je ključnega pomena skupni evropski odziv, v katerega so vključene vse države članice EU, ki delujejo v zadevni državi. V Kambodži je bilo poročilo o spremljanju²⁹ „Evropske strategije razvojnega sodelovanja za Kambodžo za obdobje 2014–2018“ uporabljeno kot podlaga za skupni politični dialog z vlado in drugimi akterji, vključno s kamboškim parlamentom in civilno družbo.

Oddelek 4.2: Boljše sodelovanje s partnerji

Tesnejša partnerstva, prilagojena okoliščinam v državi v razvoju

EU in njene države članice so od leta 2015 okrepile svojo podporo partnerskim državam v razvoju, da bi pri nacionalnem načrtovanju, pripravi in izvajanju proračuna upoštevale cilji trajnostnega razvoja. To poteka na vse bolj raznolik in prilagojen način, ki je namenjen državam, kjer so potrebe največje, zlasti v državah, ki so najmanj razvite, na nestabilnih in konfliktnih območjih, kjer je možnost za zbiranje finančnih sredstev najnižja.

V najmanj razvitih državah je uradna razvojna pomoč EU in njenih držav članic predstavljala znaten del sredstev nacionalnih vlad, ki so na voljo za zagotavljanje osnovnih storitev. Delež bruto nacionalnega dohodka, ki so ga EU in njene države članice v obliki uradne razvojne pomoči leta 2017 zagotovile najmanj razvitim državam, se je povečal z 0,11 % na 0,12 %, čeprav je skupni cilj EU kratkoročno še vedno znašal 0,15–0,20 %, in 0,20 % do leta 2030. Nestabilne države in države, ki so jih prizadeli konflikti, predstavljajo posebne izzive za razvojno sodelovanje. 21 milijard EUR ali 27,7 % proračuna EU za razvojno sodelovanje je bilo v letu 2017 namenjeno nestabilnim državam.

Najpomembnejši cilj revidirane evropske sosedске politike³⁰ (ESP) je prispevati k stabilizaciji neposrednega sosedstva EU. Zagotavlja diferenciran pristop k partnerjem na podlagi njihovih različnih okoliščin in interesov EU. Politika zagotavlja trden okvir za podporo reformam na področju:

- dobrega upravljanja, demokracije, pravne države in človekovih pravic;
- vključujočega gospodarskega in socialnega razvoja, ustvarjanja delovnih mest in priložnosti za mlade ter sodelovanja s partnerji na področju energetske varnosti in podnebnih ukrepov;
- varnosti, boja proti terorizmu, boja proti radikalizaciji in preprečevanja konfliktov; ter
- migracij in mobilnosti, odpravljanja temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije ter spodbujanja varne in zakonite mobilnosti.

²⁸ <https://iatistandard.org/en/>

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint_strategy_first_monitoring_report_en.pdf

³⁰ https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/european-neighbourhood-policy-enp_en

Prednostne naloge evropske sosedne politike pomembno prispevajo k spodbujanju trajnosti v teh državah in njihovi zmožnosti za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja.

Naprednejše države v razvoju so pomembne za izvajanje Agende 2030 in kot velika gospodarstva vedno bolj vplivajo na svetovne izzive, kot so podnebne spremembe. EU in njene države članice so s temi državami vzpostavile inovativne nove odnose pri izvajanju Agende 2030.

Inovativno sodelovanje z naprednejšimi državami v razvoju

EU in njene države članice so okrepile partnerstva za cilje trajnostnega razvoja s številnimi naprednejšimi državami v razvoju, tudi v Aziji in Latinski Ameriki. Ti odnosi presegajo tradicionalno uporabo uradne razvojne pomoči in vključujejo vrsto usmerjenih ukrepov, vključno z inovativnimi finančnimi instrumenti, kot so kombiniranje nepovratnih sredstev s posojili, proračunska jamstva, zelene obveznice, tvegani kapital ter izmenjava izkušenj in tristransko sodelovanje (kjer razvite države in države v razvoju lahko združijo svoja sredstva za zagotavljanje podpore tretji državi v razvoju). Ta pristop usmerja manjše količine finančnih sredstev in pogloblja odnose z osredotočanjem na skupne interese v okviru Agende 2030.

Inovativni instrumenti in trajnostno financiranje

Inovativno financiranje lahko pomaga pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja, pri katerih druge vrste financiranja ne zagotavljajo zadostnih sredstev. EU in njene države članice so razvile inovativne pristope za povečanje finančnih tokov v države v razvoju in učinkovitejšo uporabo razpoložljivih virov. Inovativni finančni mehanizmi, kot so zelene obveznice, konverzija dolga in obdavčitev finančnih transakcij, so leta 2017 ustvarili več kot 2,4 milijarde EUR naložb³¹. Akcijski načrt EU za financiranje trajnostne rasti iz leta 2018³² začnja:

- pomagati pri usmerjanju neposrednih kapitalskih tokov v trajnostne naložbe;
- bolje obvladovati finančna tveganja zaradi degradacije okolja in drugih težav; ter
- spodbujati preglednost ter bolj trajnostno, dolgoročno perspektivo na finančnih trgih in v podjetjih po vsem svetu.

Boljše sodelovanje z drugimi partnerji

EU in njene države članice so tudi okrepile svoja partnerstva z lokalnimi vladami, civilno družbo, državljanji, zasebnim sektorjem, zasebnimi ustanovami, akademskimi in raziskovalnimi ustanovami ter multilateralnimi organizacijami.

Civilna družba

EU in njene države članice so spodbujale sodelovanje organizacij civilne družbe pri razvoju in spodbujale vse dele družbe k dejavnemu sodelovanju. Ti cilji so se spodbujali prek tematskega programa EU „organizacije civilne družbe in lokalne oblasti³³“ ter prek 25 okvirnih sporazumov o partnerstvu za podporo organizacij civilne družbe kot ponudnikov ključnih storitev in ključnih akterjev za dobro upravljanje.

³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/report-investing-sustainable-dev-20180423_en.pdf

³² COM(2018) 097 final

³³ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/cso-la-mip-2014-2020_en.pdf

Lokalne oblasti

Doseganje ciljev trajnostnega razvoja je močno odvisno od dejavnega vključevanja regionalnih in lokalnih oblasti, zlasti prek posebnih pristopov za prenos ciljev trajnostnega razvoja v njihovo okolje. EU in njene države članice so podprle reforme na področju preglednosti, odgovornosti in decentralizacije ter regionalne in lokalne oblasti opolnomočile za boljše upravljanje in vpliv na razvoj. Okrepile so svoje sodelovanje z lokalnimi in podnacionalnimi oblastmi, tudi prek decentraliziranega sodelovanja.

Multilateralne organizacije

EU in njene države članice so si prizadevale za povečanje učinkovitosti multilateralnih organizacij, vključno s sistemom ZN. Te organizacije so bile pozvane, naj svoje strateško načrtovanje in operativne dejavnosti uskladijo z Agendo 2030 v podporo nacionalnim strategijam držav v razvoju. Leta 2018 sta EU in OZN obnovili partnerstvo za razvoj, da bi podprli izvajanje ciljev trajnostnega razvoja na državni ravni.

Posluh za druge zainteresirane strani

Med pripravo tega poročila je bilo opravljeno posvetovanje s številnimi zainteresiranimi stranmi (vključno z organizacijami civilne družbe, sindikati, poslovnimi združenji, lokalnimi organi in mednarodnimi organizacijami), številna mnenja so bila nato tudi vključena v poročilo. Izpostavljena vprašanja, katerim se je treba še naprej posvečati, so med drugim:

- ozaveščanje o ciljih trajnostnega razvoja;
- boljše posvetovanje z zainteresiranimi stranmi pri oblikovanju politik in projektov;
- potreba po trdnem okviru za spremljanje in odgovornost;
- potreba po večjem poudarku na zmogljivosti planeta in podnebnih ukrepih;
- večji poudarek na demokraciji, človekovih pravicah, dobrem upravljanju;
- večji poudarek na ocenjevanju učinka politik EU na države v razvoju;
- vključevanje neenakosti, načelo, da nihče ne bo zapostavljen, pravice invalidov, enakost spolov;
- ohranjanje osredotočenosti na revščino, hkrati pa priznavanje pomena drugih ciljev, kot je varnost;
- krepitev javno-zasebnih partnerstev in spodbudnega okolja za podjetja;
- zagotavljanje, da podjetja spoštujejo standarde (človekove pravice, okoljski standardi itn.); ter
- podpiranje vloge lokalnih oblasti pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, tudi v sodelovanju z zasebnim sektorjem.

Oddelek 4.3: Čim boljša uporaba vseh virov

EU in njene države članice dejavno izvajajo akcijsko agendo iz Adis Abebe, katere cilj je spodbujati mobilizacijo in najboljšo uporabo vseh sredstev izvajanja, finančnih in nefinančnih, ter vseh oblik partnerstev za doseganje ciljev trajnostnega razvoja.

Mobilizacija nacionalnih virov

Pristop EU „poberi več, porabi bolje³⁴“ države v razvoju podpira pri i) boljši mobilizaciji domačih prihodkov, ii) učinkovitejši in uspešnejši javni porabi ter iii) upravljanju dolgov. Programi proračunske podpore v 88 državah so prav tako pomembno prispevali k spodbujanju upravljanja, upravljanja javnih financ in mobilizacije domačih sredstev³⁵. EU podpira države v razvoju pri vzpostavljanju finančnih regulativnih okvirov, ki bolj prispevajo k trajnostnim naložbam in financiranju.

Uradna razvojna pomoč ima v številnih državah v razvoju še vedno pomembno vlogo. EU in njene države članice od leta 2015 vse bolj uporabljajo uradno razvojno pomoč za ustvarjanje dodatnega financiranja za trajnostni razvoj, na primer s podpiranjem učinkovitejšega zbiranja prihodkov za partnerske vlade ali z mobilizacijo zasebnih naložb za spodbujanje ustvarjanja delovnih mest in rasti.

Po ocenah naj bi nezakoniti finančni tokovi države v razvoju stali skoraj 1 bilijon EUR na leto. Številne države v razvoju vse težje plačujejo stroške servisiranja dolga. EU in države članice se dejavno spopadajo z davčnimi utajami in izzivi na področju dolga, na primer z nesodelujočimi manjšinskimi upniki.

Mobilizacija zasebnih naložb

Glede na pomen zasebnega sektorja kot dejavnika rasti in ustvarjanja delovnih mest so EU in države članice sprejele odločne ukrepe za spodbujanje razvoja zasebnega sektorja. Pomembne nedavne pobude EU vključujejo načrt za zunanje naložbe, zavezništvo Afrike in Evropske unije za trajnostne naložbe in delovna mesta ter proces za trajnostno poslovanje v Afriki³⁶. Dvostranski programi držav članic EU vključujejo zagotavljanje posojil, jamstev in tehnične podpore mikro, malim in srednjim podjetjem v partnerskih državah. EU in njene države članice kot ključni razvojni mehanizem vse bolj uporabljajo kombiniranje sredstev, pri čemer javna nepovratna sredstva spodbujajo javne in zasebne naložbe za trajnostni razvoj.

Znanost, tehnologija in inovacije

Znanost, tehnologija in inovacije so osrednjega pomena pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Tako je bilo leta 2016 ustanovljeno partnerstvo EU in Afrike na področju raziskav in inovacij v zvezi s prehransko in hranilno varnostjo ter trajnostnim kmetijstvom³⁷ v vrednosti 70 milijonov EUR. Pokriva naslednja področja:

- trajnostno intenziviranje;
- prehranske sisteme;

³⁴ <https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-collect-more-spend-better.pdf>

³⁵ <https://myintracomm.ec.europa.eu/dg/devco/eu-development-policy/budget-support-public-finance-domestic-revenue/Documents/budget-support/Budget%20Support%20-%20Trends%20%20Results%202018%20FINAL.pdf>

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/sustainable-business-for-africa_en.pdf

³⁷ https://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/policy/eu-africa_research_innovation_cooperation_on_fnssa_en.pdf

- kmetijske trge in trgovino; ter
- medsektorska vprašanja, kot so raziskovalna infrastruktura, krepitev zmogljivosti in opazovanje zemlje.

Del 5: Spremljanje in poročanje

Sistemi poročanja EU in držav članic

EU in njene države članice so izboljšale poročanje o razvojnem sodelovanju, da bi jasneje pokazale svoj prispevek k doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Prav tako si prizadevajo za izboljšanje globalnih sistemov za poročanje o teh prispevkih. EU je pregledala svoj okvir za vrednotenje rezultatov, da bi bolj upoštevala cilje trajnostnega razvoja, in ga, kjer je to mogoče, oprla na kazalnike ciljev trajnostnega razvoja ZN. Nekateri veliki izzivi, s katerimi se soočajo EU in njene države članice, so:

- razširiti uporabo sistemov za vrednotenje rezultatov;
- njihova uskladitev s cilji trajnostnega razvoja; ter
- postopno oblikovanje skupnega okvira za vrednotenje rezultatov za EU in njene države članice.

Podpora pri zbiranju in uporabi podatkov v državah v razvoju

EU in njene države članice so povečale statistične zmogljivosti za pripravo in analizo podatkov držav v razvoju, kar se upošteva pri oblikovanju politike in odločanju. Njihove zaveze predstavljajo skoraj 50 % podpore vseh donatorjev na tem področju³⁸. Vendar je treba storiti še več, vključno s krepitvijo zmogljivosti za razčlenjene podatke, da se zagotovi, da noben del družbe ne bo izključen iz napredka pri izkoreninjenju revščine in trajnostnem razvoju.

Del 6: Sklepne ugotovitve

EU in njene države članice so od leta 2015 sodelovale pri vseh ciljih trajnostnega razvoja in načinih izvajanja ter v partnerstvu z vsemi partnerji iz držav v razvoju in drugimi razvojnimi akterji. Učijo se iz preteklih izkušenj, prilagajajo novim razmeram in razvijajo nove inovativne načine mednarodnega sodelovanja. Iz poročila in priloženega delovnega dokumenta služb Komisije je razvidno, da so:

- tesneje sodelovale pri podpiranju ciljev trajnostnega razvoja, vključno z okrepljenim skupnim načrtovanjem programov, skupnim izvajanjem in skupnimi okviri za vrednotenje rezultatov;
- upoštevale medsebojne povezave med cilji trajnostnega razvoja za bolj povezano in usklajeno politiko ter izvajanje;
- v središče postavile socialni in človeški razvoj ter v svoje programe vključile dostojno delo in socialno varstvo;
- v svoje programe za zmanjšanje revščine in spodbujanje trajnostnega razvoja vključile enakost spolov;
- v svoje programe vključile blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, varstvo okolja ter trajnostno upravljanje in uporabo naravnih virov;

³⁸ Sistem OECD za poročanje o upnikih

- programe osredotočile na tiste, ki so v skrajni revščini in ki so najbolj zapostavljeni;
- obravnavale neenakost kot univerzalno težavo v porastu;
- spodbujale mir in stabilnost, podpirale spoštovanje človekovih pravic, demokracije in pravne države;
- si prizadevale za napredek pri skupnih zavezah glede uradne razvojne pomoči, tudi za najmanj razvite države;
- razvojno sodelovanje prilagodile razmeram v državi v razvoju;
- okrepile sodelovanje z multilateralnimi organizacijami, civilno družbo in zasebnim sektorjem; ter
- kar najbolj zmanjšale negativni učinek svojih politik na države v razvoju ter spodbujale sinergije med različnimi politikami in ukrepi.

Vendar je treba napredek še pospešiti. V številnih državah se povečujejo lakota, revščina in neenakost. Ranljivosti zaradi vse večjega zunanjskega dolga ogrožajo makroekonomsko stabilnost. Škoda za podnebje in okolje se še naprej povečuje, saj so naravni viri izčrpani, podnebne spremembe pa ogrožajo stabilnost in možnosti za preživetje. Medtem ko EU še vedno kaže svojo vodilno vlogo na svetovni ravni, pa je uresničevanje skupnih zavez EU glede uradne razvojne pomoči še vedno izziv.

V tem poročilu je poudarjeno, da morajo EU in njene države članice še naprej delovati na več ključnih področjih:

- razvojno sodelovanje mora biti bolj usklajeno s cilji trajnostnega razvoja, da bodo programi aktivneje in izrecneje prispevali k izvajanju ciljev trajnostnega razvoja.
- Sistemi poročanja in vrednotenja rezultatov bi morali bolj jasno prikazati vpliv EU in njenih držav članic pri podpiranju izvajanja ciljev trajnostnega razvoja, tudi kadar se ukrepi nanašajo na več ciljev.
- EU in njene države članice morajo okrepiti prizadevanja za boljše sodelovanje pri ciljih trajnostnega razvoja, na primer s skupnimi programi in skupnimi okviri za vrednotenje rezultatov.
- Potrebni so bolj celostni pristopi, da bi zagotovili, da se z omejenimi sredstvi uresniči več ciljev trajnostnega razvoja, na primer z nadaljnjim vključevanjem okoljskih in podnebnih vprašanj ali vključevanjem delovne in okoljske razsežnosti v trgovinske politike.
- Sodelovanje s partnerskimi državami bi moralo biti celovito, s političnimi dialogi, ki temeljijo na ciljih trajnostnega razvoja, kot ključno vstopno točko, ki temelji na nacionalnih razvojnih načrtih in prostovoljnih nacionalnih pregledih, ob upoštevanju posebnosti evropske sosedске politike.
- Okrepiti bi bilo treba podporo državam v razvoju pri zbiranju, analizi in uporabi razčlenjenih podatkov.

EU in njene države članice si bodo prizadevale za ohranitev napredka, doseženega po letu 2015, in za obravnavanje področij, na katerih je potrebno pospešeno ukrepanje. Ukrepanje na svetovni in regionalni ravni ostaja ključno za reševanje svetovnih izzivov poleg nacionalnih prizadevanj. Veliko dela na tem področju že poteka. EU in njene države članice bodo svoja partnerstva z državami v razvoju vse bolj oblikovale z vidika ciljev trajnostnega razvoja. Evropska komisija je za naslednji dolgoročni proračun EU za obdobje 2021–2027 predlagala nove finančne instrumente za mednarodno sodelovanje in razvoj, ki bi zagotovili več

sredstev EU in večjo prožnost pri prilagajanju sodelovanja potrebam partnerskih držav v razvoju. Naša bistvena partnerstva z ZN in drugimi multilateralnimi organizacijami se krepijo.

To prvo skupno zbirno poročilo ni le dokument za poročanje, temveč tudi del širše ponovne potrditve zavezanosti EU in njenih držav članic k izvajanju Agende 2030 v partnerstvu z državami v razvoju in drugimi partnerji. Ukrepi, povzeti v tem poročilu, potrjujejo odločenost za skupna prizadevanja za uspešen, trajnosten in miren svet.